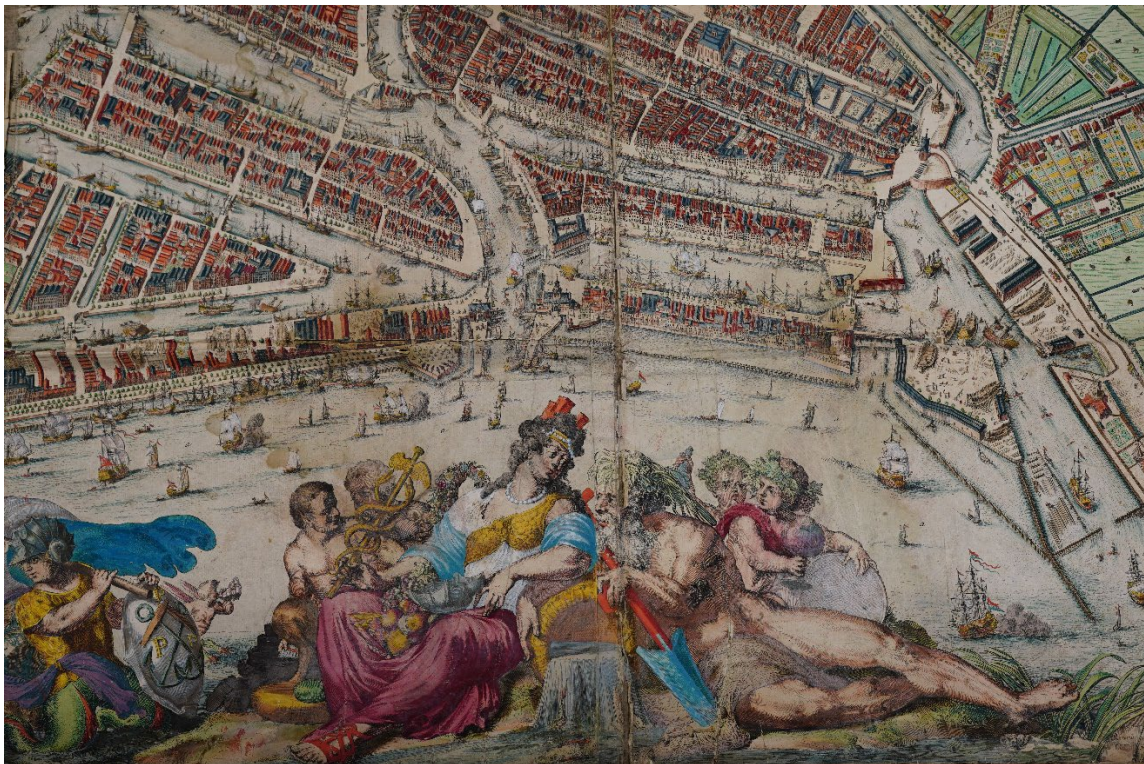

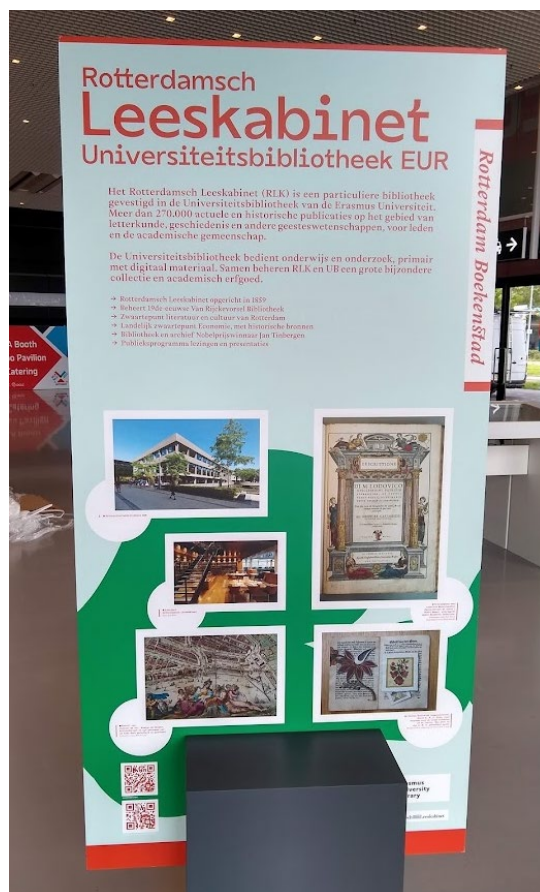
JAARVERSLAG 2023

*Verslag van de Hoofdcommissie van de Vereniging Rotterdamsch Leeskabinet, uitgebracht aan de
Algemene Ledenvergadering, 19 juni 2024*

Feiten & Cijfers

- *Ontbloesemingen*, voorjaarsgeschenk voor de leden
- 1.344 nieuwe boeken aangeschaft
- Ontvangen schenkingen: 771 boeken, door particulieren en organisaties
- Unieke Faust-editie geschonken
- Nieuwe themacollectie: John Locke
- Schenking: bibliotheek Bram Peper
- Presentatie op congres IFLA/WLIC Ahoy
- 12 publieksevenementen bezocht door ruim 1.115 bezoekers
- *Powema Boto*: Surinaamse poëziemanifestatie in Theater Zuidplein
- Vitrinepresentaties Rotterdamse poëzie en De beeldvorming rond Erasmus
- 7.400 boeken uitgeleend
- 389 boeken uitgeleend via 'interbibliothecair leenverkeer'
- 52% uitleningen naar leden, 41% studenten en medewerkers EUR
- 8 boekclubs georganiseerd en begeleid
- Meer dan 10.000 kijkers naar de interviews op YouTube
- Bookmarks & Dog Ears, lancering podcasts over leesliefde en leesgewoontes
- Aantal leden 794, waarvan 19 donateurs
- 7 nieuwsbrieven gestuurd naar ruim 900 adressen

Afbeelding titelblad: detail van plattegrond Rotterdam, door Joannes de Vou en Romein de Hooghe, 1694. Coll. RLK.

Afbeeldingen © Arie Kers, tenzij anders vermeld

Voorwoord

Het gaat in veel opzichten goed met het Rotterdamsch Leeskabinet, al blijven er natuurlijk punten van zorg. Dat zult u zien op de volgende bladzijden. Die bevatten het verslag van de bibliothecaris en zijn medewerkers over het jaar 2023.

Al meer dan vijftig jaar steunt het RLK in belangrijke mate op de Universiteitsbibliotheek van de Erasmus Universiteit. Daartegenover hebben medewerkers en studenten van de EUR toegang tot de collectie van het RLK. Het RLK en de UB zijn de afgelopen tijd verder naar elkaar toegegroeid. De bibliothecaris van het RLK en zijn team maken sedert enige tijd deel uit van de afdeling Collecties van de UB. Minder dan vroeger vormen zij een team op zichzelf. Zo heeft de bibliothecaris van het Leeskabinet uit hoofde van die functie vanouds de zorg voor de waardevolle antieke en bijzondere collecties van het RLK, maar is hij tegenwoordig ook conservator erfgoed van de Universiteitsbibliotheek. De UB en het RLK stellen zich beide ten doel een brug naar de stad Rotterdam te slaan en ook daarbij werken zij intensief samen. Voorbeelden daarvan zijn de in Theater Zuidplein georganiseerde dag van de Surinaamse poëzie en het project Rotterdam Boekenstad.

Uit de bijzondere collectie van het Leeskabinet werden enkele interessante exposities samengesteld. Het Leeskabinet kon zich weer verheugen over een aantal bijzondere schenkingen. Soms ervaren wij dat schenkingen nieuwe schenkingen stimuleren.

De collectie, ook de Engelstalige, is natuurlijk verder uitgebreid. De leden werd de mogelijkheid geboden op hun eigen computer of tablet toegang te krijgen tot een groot aantal, voornamelijk buitenlandse kranten en tijdschriften.

Er werden 12 publieksevenementen (vooral lezingen) georganiseerd. Zeven keer werd een digitale nieuwsbrief verspreid onder 900 geadresseerden. Initiatieven gericht op de werving van nieuwe leden hebben helaas niet veel opgeleverd; wel is het aantal donateurs flink toegenomen.

In 2023 ingezette acties om met hulp van goede doelen fondsen tot een iets betere financiële positie te komen hebben in 2024 tot positieve resultaten geleid. Dat geeft vertrouwen voor de toekomst.

In de algemene ledenvergadering van 19 juni 2024 wordt een nieuwe beleidsnota gepresenteerd voor de jaren 2025-2029.

Mr. H.E.M. Vrolijk

Voorzitter Hoofdcommissie Rotterdamsch Leeskabinet

1. Beleid

Het team van het Rotterdamsch Leeskabinet functioneert organisatorisch in de Universiteitsbibliotheek binnen de afdeling Collecties. Voor 2023 golden dezelfde taken zoals ze in het jaarplan voor 2022 werden geformuleerd:

‘Het vormen en onderhouden van een actuele collectie boeken en tijdschriften op het gebied van de geesteswetenschappen, om die na registratie beschikbaar te stellen aan de leden van de vereniging, studenten en medewerkers van de EUR en andere geïnteresseerden. Met de collectie als basis organiseert het team lezingen, boekclubs en andere activiteiten, en slaat zo een brug naar de stad Rotterdam. Behalve een actuele collectie onderhoudt het team een brede culturele achtergrondcollectie, waaronder oude en bijzondere drukken. Het onderhouden van de contacten met het bestuur en de leden van de vereniging, almede het bijhouden van de leden- en financiële administratie behoort ook tot de taken van de medewerkers. Het kader van de werkzaamheden is vastgelegd in de Beleidsnota 2019-2024. Aandacht voor erfgoed, het activiteitenprogramma en vergroting van het bereik en de zichtbaarheid, onder meer door een effectieve communicatie over de collectie, zijn daarin de kernpunten.’

In 2022 was door het slechte beursresultaten het vermogen van het Leeskabinet sterk gekrompen. Hoewel in 2023 een zeker herstel mocht worden verwacht – wat inderdaad het geval was – heeft de Hoofdcommissie zich gebogen over de mogelijkheden van steun via subsidies door Rotterdamse culturele fondsen. De verkenningen zullen in 2024 worden geëffectueerd in daadwerkelijke subsidieaanvragen bij enkele fondsen, zoals de Erasmusstichting.

Het ledental daalde in 2023 wederom licht. Daar stond een toename van het gebruik van de collectie tegenover en een grote belangstelling voor de lezingen die werden georganiseerd.

2. Collectie

Acquisitie en catalogisering

In 2023 groeide de collectie met 2.115 titels (1 meer dan in 2022). Daarvan waren 1344 aankopen, grotendeels voor de open collectie met actuele fictie en non-fictie. 771 titels werden geschonken door particulieren en organisaties. De collectie Grenzeloos Lezen/Reading without borders groeide met 19 titels.

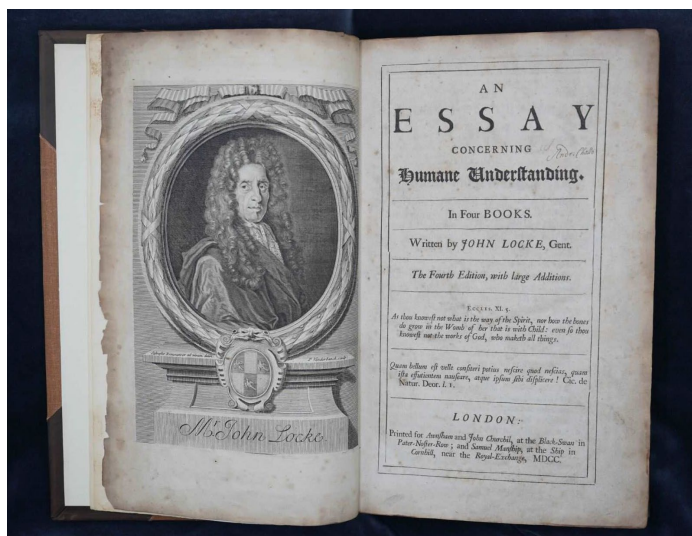
Schenkeningen

Het Leeskabinet mocht zich traditiegetrouw weer verheugen over een flink aantal geschenken. Daaronder zijn de Locke-collectie, geschonken door Ronald Schepper, de ruime selectie uit de bibliotheek van Bram Peper, via de erven, boeken over de Islam uit de bibliotheek van wijlen dominee E. Ruitenbergh, en vele schenkingen door Jan en Jet van Herwaarden (o.a. Erasmus), Margriet van Duin (Rotterdam), Peter Bosma (film), Ellen van Lier (kunstgeschiedenis), Ton Geerts (boekgeschiedenis), mevr. Tuk, verschillende leden van de Hoofdcommissie en de Erasmus Academie (v/h. HOVO). Zie voor de lijst namen van schenkers bijlage 8.

Bijzondere collecties

In 2023 ontvingen wij een bijzondere schenking van een Rotterdamse particulier: een grote collectie boeken van en over de Engelse filosoof John Locke. Daaronder zijn, behalve moderne edities en studies, ook enkele tientallen oude drukken. De boeken zijn, na ontdebelling, toegevoegd aan de magazijncollectie en de bijzondere collectie. John Locke en Rotterdam hebben een bijzondere band:

Locke was enige tijd in Rotterdam woonachtig en hij voltooide er zijn belangrijkste geschrift *An essay on human understanding*.

John Locke, An essay concerning humane understanding, 4th ed., London 1700. Schenking 2023   *Bram Peper, 2017*

Het Leeskabinet maakte in overleg met de erven een selectie uit de bibliotheek van de in 2022 overleden Bram Peper. Peper was behalve burgemeester van Rotterdam en minister van Binnenlandse Zaken eerder hoogleraar sociologie aan de Erasmus Universiteit en groot liefhebber van literatuur. Het Leeskabinet droeg hij een warm hart toe. Velen herinneren zich nog het energieke tweegesprek met Frits Korthals Altes, naar aanleiding van diens in 2017 verschenen memoires *Zeven politieke levens*.

Een deel van de geselecteerde boeken zal worden opgenomen als bijzondere collectie in de UB, een ander deel, waaronder de boeken met opdrachten van onder meer Gerard Reve – Peper en Reve waren bevriend – in de collectie van het Leeskabinet. De boeken zijn nog niet meegeteld in de schenkingsaantallen; ze worden in 2024 gecatalogiseerd.

Van ons langjarig lid mevr. D.M. Tuk ontving het Leeskabinet behalve een collectie boeken op het gebied van kunstgeschiedenis, een zeer uitzonderlijke uitgave van de Faust van J.W. von Goethe. Deze maar liefst 8 kilo zware uitgave uit 1877 bevat originele fotografische reproducties van schilderijen van August Kreling, maar is vooral opvallend vanwege de met zware metalen medaillons en hoekstukken versierde band. Van deze speciale editie – het Leeskabinet had reeds in de Van Rijckevorsel bibliotheek een ander exemplaar met een eenvoudiger band – kennen we in Nederland slechts één exemplaar in de Rijksmuseum Research Library.

Van antiquariaat Fokas Holthuis werd een uniek exemplaar van Jules Deelder *Renaissance* (verzamelde gedichten) verworven. Van de in half perkament gebonden editie zijn twee exemplaren gemaakt, bestemd voor de dichter en de bezorger; ons exemplaar is dat van de bezorger van de uitgeverij. Op de veiling van Bubb Kuyper werd een uitgave van 30 literaire zeefdrukken, uitgebracht door Poetry International in 1971, verworven, evenals enkele bibliothele uitgaven van de Rotterdamse uitgever Bébert. Van deze laatste werden tevens enige uitgaven geschonken. De collectie Drs. P kon worden uitgebreid met enkele bibliothele uitgaven van de PrimiPers. Ten slotte ontvingen wij een exemplaar van

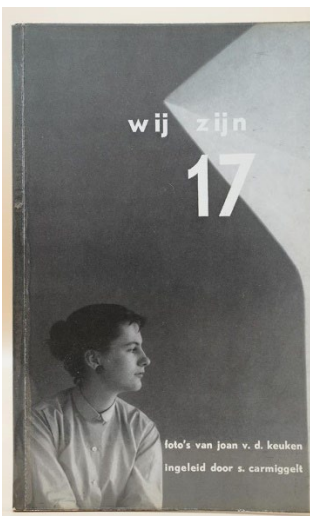
het kunstenaarsboek van Karin Trenckel, *Schöne Aussichten*, geschenkt door de kunstenaar.

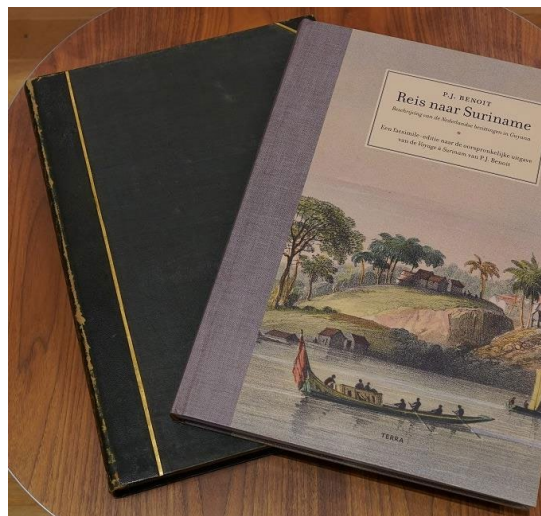
J.W. von Goethe, *Faust, erster Theil*, ill. nach August Kreling, München (Bruckmann's Verlag) [1877]. Geschenk mevr. D.M. Tuk.

In de rubriek Uitgelicht in de Nieuwsbrief werden de volgende bijzondere publicaties uit de collectie in woord en beeld belicht:

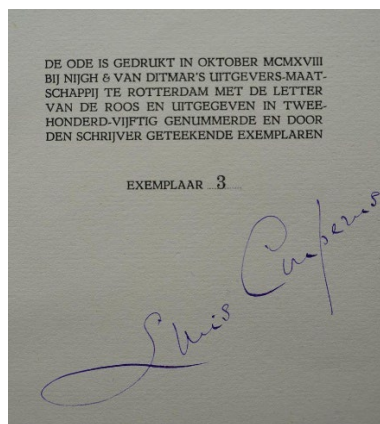
- Johan van der Keuken, *Wij zijn 17* (1955)
- J.W. von Goethe, *Faust*, ill. August von Kreling (ca. 1876)
- Hans Sleutelaar, *Rotterdamse kwatrijnen* (niet gepubliceerde typeproef 1979)
- *Flora Batava* (1800-1934)
- Louis Couperus, *De ode* (1918) en *Het snoer der ontferming* (1924)
- Pierre-Jacques Benoit, *Voyage à Suriname* (1839)
- bibliothele uitgaven van J.H. Leopold

Johan van der Keuken

Uit de *Flora Batava*

Benoît, oorspr. editie (1839) en herdruk

Hans Sleutelaar, *Rotterdamse kwatrijnen*Handtekening Louis Couperus in *Ode* (1918)

Tijdschriften papier en digitaal

Het abonnementenbestand van gedrukte tijdschriften werd met enkele weinig gelezen titels ingekrompen. Daarentegen konden leden vanaf september gratis toegang via eigen computer of telefoon krijgen tot Pressreader, een internationale digitale leesmap. Onder de vele honderden dagbladen en tijdschriften bevinden zich titels als de *Washington Post*, *The Independent*, *Die Welt*, *De Standaard* en *Le Figaro*, en tijdschriften als *Foodies*, *Foreign Affairs*, *Rolling Stone*, *Filosofie Magazine* en het *Historisch Nieuwsblad*. Deze digitale uitbreiding mocht zich al direct in een grote belangstelling verheugen. Eind 2023 hadden enkele tientallen leden een account geregeld. Het gaat nog om een proef, die door de UB is bekostigd, in elk geval tot medio 2024.

Collectiebeheer

In het kader van het project schade-inventarisatie werd het grootste deel van de RLK oude drukken geïnventariseerd en beoordeeld. Helaas werd enkele tientallen boeken schimmelvorming

geconstateerd. Deze boeken werden geïsoleerd en zullen in 2024 worden behandeld. Tot daadwerkelijke conservering en restauratie van de boeken kon lopende het inventarisatieproject nog niet worden overgegaan. Het project had als gunstig neveneffect dat catalogiseerfouten uit het verleden konden worden hersteld. De personele input werd geleverd door het team bijzondere collecties en de extern ingehuurde restaurator.

3. Dienstverlening

Na gesprekken intern en met de Hoofdcommissie is aan architect Jef van de Putte gevraagd een plan te maken voor aanpassingen in de nis, om het leeskabinet aantrekkelijker te maken voor de leden. Het ontwerp behelst onder meer het afsluiten van de middentoeegang van de nis, om daar een meer besloten ruimte te creëren en een kleine vitrine te realiseren voor bijzondere aanwinsten of collectiestukken en het voorzien van de entree van een opschrift met de naam van het Rotterdamsch Leeskabinet. Er wordt bekeken of de huidige, slecht leesbare opschriften op de kasten, die het onderwerp aangeven, kunnen worden vervangen door een grotere en meer contrastrijke aanduiding. Over het idee om op de bovenverdieping een lange leestafel langs de trap te maken, met een werkplek voor een medewerker, wordt nog verder gepraat. Afgezien van deze fysieke aanpassingen, waarvan de (financiële) haalbaarheid nog wordt onderzocht, wordt gewerkt aan een plan om vrijwilligers in te zetten als gastvrouw en -heer.

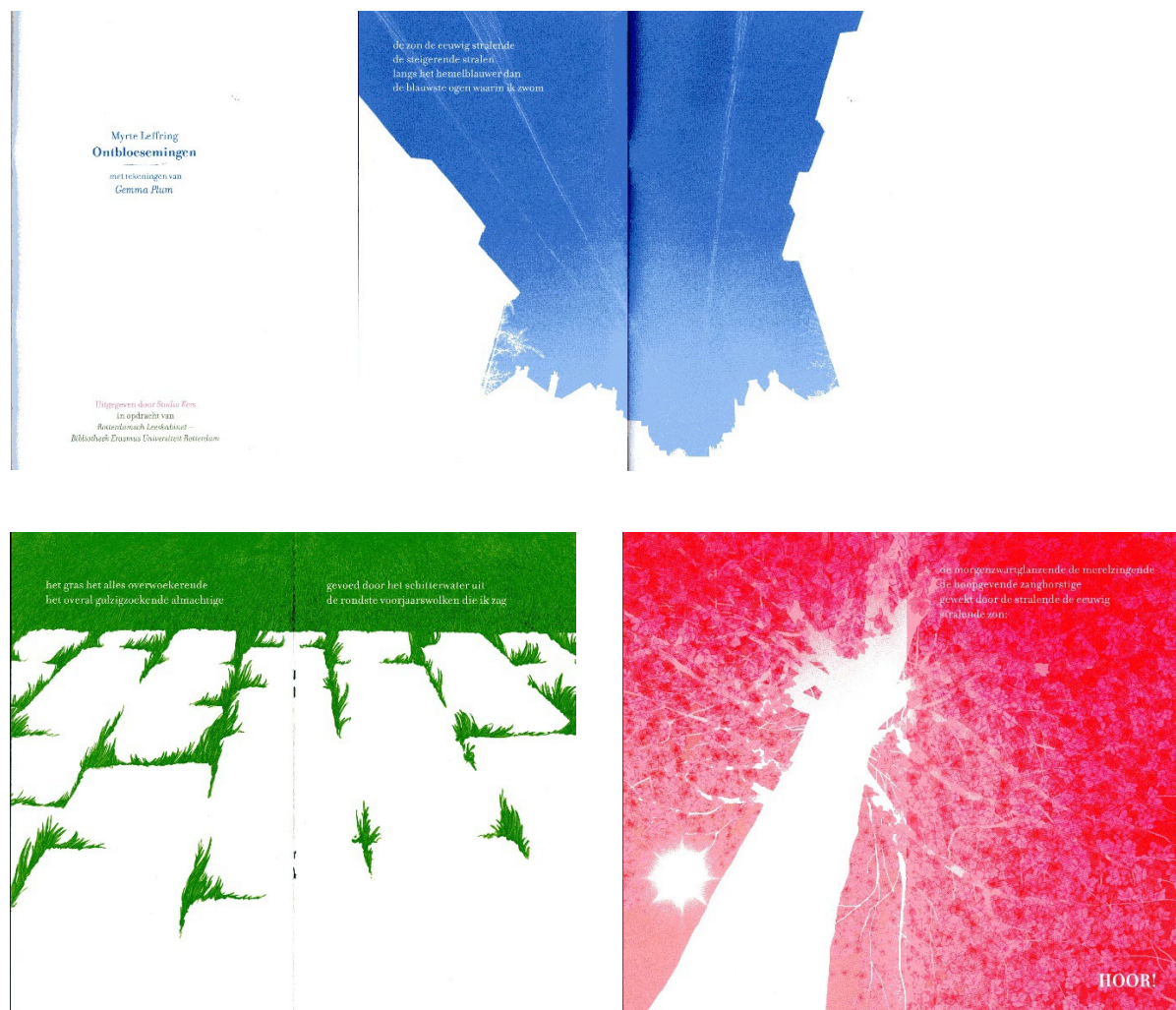

© Jef van den Putte, ontwerp vernieuwde entree met vitrine en leestafel bovenverdieping

Publicatie: Ontbloesemingen

Als geschenk voor de leden gaf het Leeskabinet samen met de UB een speciaal boekje uit, bestaande uit een (voorjaars)gedicht door de Rotterdamse dichter Myrte Leffring, dat werd geïllustreerd door Gemma Plum en vormgegeven en uitgegeven door Pieter Kers (Studio Kers). Het werd daarmee een volledig Rotterdamse uitgave (auteur, vormgever, drukker, uitgever). Alle leden ontvingen een exemplaar. Naast de 'gewone' uitgave werd ook een luxe uitgave gemaakt, speciaal voor donateurs en bijzondere relaties. Het boekje werd gefinancierd door het RLK en de UB (50/50).

Vitrinepresentaties

Tot maart 2023 waren de vitrines gewijd aan de expositie *Powema tori: to hold our language high*. In samenwerking met het Fresco Sam-Sin, directeur van het Taalmuseum, werd een keuze gemaakt uit de eerder verworven collectie Surinaamse poëzie, aangevuld met voorwerpen die de thematiek op een visueel aantrekkelijke manier ondersteunden. De vitrinetentoonstelling werd uitgebreid met een speciaal meubel, waar een exclusieve opname te zien en te horen was van Hermine Haman, die begeleid door percussionist Carlo Hoop, het gedicht *Boni Doro* van Eddy Bruma uitvoerde. Daarnaast was er een video te bekijken waarin de dichter Dobru hèt gedicht van Suriname voordraagt, *Wan Bon* (Eén Boom). Van de tentoonstelling werd een digitale versie gemaakt, waarin ook de voordracht van Haman is opgenomen, zie: <https://express.adobe.com/page/Qf4thGShAfVE5/>

Ter gelegenheid van de presentatie van het eerste voorjaarsgeschenk, *Ontbloesemingen* van Myrte Leffring, werden de vitrines vanaf juni ingericht met poëziebundels uit de collectie, veelal van Rotterdamse dichters.

Vitrine: poëzie uit Rotterdam

Eerste exemplaar Ontbloesemingen voor RLK-lid Els Oosterlaan

Gemma Plum, Myrte Leffring en Pieter Kers signeren Ontbloesemingen

Van 25 oktober tot in februari waren de vitrines gewijd aan het gedachtegoed en de persoon Erasmus (1466-1536). Onder de titel: *Erasmus: the man, the myth, the legend, the university* werden aan de hand van boeken, brieven, foto's en andere documenten de persoon, zijn werk en zijn betekenis voor de stad en de universiteit belicht. De tentoonstelling in de studiezaal vond plaats in het kader van het Lustrumjaar van de EUR en werd samengesteld door gastconservator Sanne Steen in samenwerking met de UB, het Rotterdamsch Leeskabinet en de Bibliotheek Rotterdam. Er werd ruim geput uit de collectie van het Leeskabinet. Zie voor de uitgebreide digitale versie:

<https://new.express.adobe.com/webpage/GRZWXIVeLgqyC>

Uitleen

In 2023 werden uit de collectie RLK 7.400 items geleend (op een totaal voor de gehele UB van **xx items**). Wederom een aanzienlijke stijging in vergelijking met 2022 (7.188) en 2021 (6.812). De leden namen daarvan evenals in 2022 52% voor hun rekening en de studenten en medewerkers van de EUR 41% (in 2022: 42%). Het interbibliotheecair leenverkeer bedroeg met 389 uitleningen opnieuw 5% van het totaal

aantal uitleningen. Het aantal unieke leners bedroeg 1.056 (1 meer dan in 2022); 250 waren leden (in 2022 238), 552 studenten en 242 medewerkers van de EUR.

Leengedrag leden versus EUR

De uitleencijfers naar genre laten deels een verschillend leengedrag zien tussen leden van de vereniging en studenten en medewerkers van de universiteit. De uitkomsten komen grofweg overeen met die van eerdere jaren.

Uit de open opstelling werden in totaal 5.278 boeken geleend, uit het magazijn 2.122. Studenten en medewerkers van de EUR lenen naar verhouding veel uit het magazijn, nl. 1.173 van 2.122 magazijnuitleningen, leden lenen het meeste uit de open opstelling, nl. 3.176 van 5.278.

Nederlandstalige romans zijn verreweg het populairst bij de leden (1.419 van 1.759, ofwel 80% van het aantal uitleningen van Nederlandstalige romans uit de open collectie). Met 1.759 uitleningen is deze categorie verreweg de best gebruikte collectie uit de open opstelling, op afstand gevolgd door geschiedenis (518 uitleningen)

Het gebruik van de deelcollectie *Grenzeloos Lezen/Reading without borders*, primair gericht op buitenlandse studenten en medewerkers, voldoet inderdaad aan de bedoeling: van de 341 uitleningen uit deze deelcollectie gingen er 183 naar studenten en 85 naar medewerkers (naar leden: 59). De cijfers van de extern geplaatste Grenzeloos Lezen-collecties bij het International Institute for Social Studies (ISS) in Den Haag en bij Erasmus University College zijn overigens niet meegerekend. Ook Engelstalige literaire werken en boeken over economie, sociologie en filosofie worden meer door studenten en medewerkers geleend dan door leden. Biografieën zijn dan weer meer in trek bij de leden. Deze bevindingen komen overigens volledig overeen met de cijfers van eerdere jaren.

4. Lezingen en activiteiten

In 2023 organiseerde het RLK maar liefst 12 publieksevenementen, waarvan 10 lezingen of interviews. In totaal bezochten ongeveer 1.115 personen de activiteiten.

Bijzondere vermelding verdient de presentatie op 19 juni van het voorjaarsgeschenk voor de leden, het door kunstenaar Gemma Plum en boekenmaker Pieter Kers uitgegeven gedicht *Ontbloesemingen* van Myrte Leffring. Op deze middag werd tevens de tentoonstelling *Poëzie in het Rotterdamsch Leeskabinet* geopend.

Bijzondere vermelding verdient ook de succesvolle middag rond Surinaamse poëzie, *Powema Boto*, die het RLK samen met de Universiteitsbibliotheek en het Taalmuseum organiseerde in Theater Zuidplein. Aanleiding was de groeiende collectie bundels Surinaamse poëzie. Onder de leiding van Fresco Sam-Sim werden de optredens van onder anderen Arthur Cairo, Raoul de Jong en Hermine Haman, bijgewoond door ruim 200 personen.

Ook de lezing van Wim Pijbes, over de activiteiten van de Stichting Droom & Daad, waarvan hij directeur is, trok veel belangstelling, evenals de interviews met Tommy Wieringa over zijn roman *Nirwana* en met Nino Haratischwili over *Het schaarse licht*, beide in de Hillegondakerk.

Het RLK besteedt niet alleen aandacht aan grote(re) namen, ook minder bekende schrijvers als Mohsin Hamid, Pilar Quintana en Paulina Flores, kregen een podium.

We werkten samen met de boekhandels Maximus en Donner, met Guiding Voices, Soroptimist Club Rotterdam, het Taalmuseum, uitgeverij Meridiaan en literair podium Frontaal.

Een goed voorbereide netwerkbijeenkomst voor leraren Nederlands in april kon door gebrek aan belangstelling helaas geen doorgang vinden.

Zie voor een overzicht van alle activiteiten bijlage 4.

Powema Boto: Hermine Haman

Powema Boto: Arthur Cairo en Raoul de Jong

Powema Boto: organisator en presentator Fresco Sam-Sin

Powema Boto: presentatie RLK-collectie Surinaamse poëzie

Gijs van Oenen

Tommy Wieringa

Marente de Moor

Nino Haratischwili, Hillegonda Kerk

Paulina Flores, Pilar Quintana

Cathalijne Boland

Het YouTube kanaal van het RLK werd aangevuld met enkele filmpjes n.a.v. de manifestatie Powema Boto. Het aantal kijkers van alle interviews groeide gestaag, met als absolute topper het interview door Berrie Vugts met Sandra Langereis over haar Erasmus biografie, dat al door ruim 3.600 personen is bekeken. Het totaal aantal kijkers is daarmee de 10.000 ruim gepasseerd. Zie:

<https://www.youtube.com/@rotterdamschleeskabinet2348/featured>

Presentaties

In 2023 werden verschillende presentaties gegeven. Tijdens de Professional Services Day voor niet-wetenschappelijk personeel van de EUR op 29 juni gaf bibliothecaris Roman Koot samen met Maaïke Vercooteren tweemaal een presentatie van boeken uit de bijzondere collecties.

Op 25 augustus deden IFLA-congresgangers op excursie ook de UB aan, Roman Koot was een van de gastheren met een korte presentatie over het RLK en de bijzondere collecties.

Op 24 oktober werd de opening van de vitrinetentoonstelling over Erasmus opgeluisterd met enkele presentaties in de Senaatszaal.

Roman Koot toont De Nederlandsche vogelen aan IFLA/WLIC excursisten, 25 augustus

Presentatie voor internationale collega's tijdens IFLA/WLIC 2023, 25 augustus

Presentatie Professional Services Day, 29 juni, door Roman Koot en Maaïke Vercooteren

Opening Erasmus tentoonstelling, 24 oktober

Boekclubs

De Leeskabinet-boekclub onder leiding van Berrie Vugts en Elsbeth van der Ploeg las en besprak in 2023 de volgende boeken:

- Georges Simenon, *De premier* (25 januari)
- Alejandro Zambra, *Bijna een vader* (10 mei)
- Alba de Céspedes, *Verboden schrift* (11 oktober)
- Valeria Luiselli, *Archief van verloren kinderen* (29 november)

The Living Room & RLK boekclub, die wordt georganiseerd voor EUR-studenten door de Living Room en het Rotterdamsch Leeskabinet samen, koos uit de collectie Grenzeloos Lezen de volgende boeken:

- Paul Auster, *Moon palace* (15 maart)
- Alejandro Zambra, *The private lives of trees* (3 mei)
- Mieko Kawakami, *Breasts and Eggs* (18 oktober)
- Pilar Quintana, *Abyss* (6 december)

Deze boekclub wordt ook door Berrie Vugts en Elsbeth van der Ploeg begeleid.

Podcast Bookmarks & Dog Ears

In april werd een serie podcasts over boeken- en leesliefde gelanceerd. In deze podcasts, over boeken- en leesliefde, met als titel *Bookmarks & Dog Ears*, spreken Berrie Vugts en Elsbeth van der Ploeg met boekenliefhebbers uit de EUR-gemeenschap. De gasten nemen een aantal dierbare boeken mee, aan de hand waarvan ze in gesprek gaan over hun leesgewoontes, leesgedrag, en allerlei eigenaardigheden in hun leesleven. Leest men graag in bad of in de trein, met een pen bij de hand voor notities, mag je ezelsoren maken of is dit juist een doodzonde? De serie is een samenwerking tussen RLK en UB. In 2023 werden de volgende zeven podcasts openbaar:

- Ronald van Raak (hoogleraar Erasmiase waarden)
- Kas Molenaar (student ESPhil)
- Froukje van Gelder (student Erasmus MC)
- Thea Hilhorst (hoogleraar Humanitaire studies)
- Bernadette Kester (docent Journalism studies ESHCC)
- Miles Weder (student Erasmus University College)
- Mark van Ostaijen (bestuurssocioloog)

De podcasts zijn onder meer te beluisteren via: <https://feeds.transistor.fm/bookmarks-dog-ears>

5. Leden, communicatie en PR

Leden

Eind 2023 had het RLK 794 leden, een daling ten opzichte van 2022, toen we 836 leden telden. De opzeggingen hielden meestal verband met overlijden, verhuizing en (ver)gevoerde ouderdom. Verheugend is dat het aantal donateurs, in 2022 nieuw ingesteld, steeg naar 19 personen. Een andere nieuwe lidmaatschapsvorm, het steunabonnement voor EUR-medewerkers en -studenten, groeide naar 16, zonder dat hier bijzondere inspanningen voor werden geleverd. We zien een tendens dat het aantal huisgenotenabonnements afneemt, of wordt omgezet in een donateurschap. Aangezien een huisgenotenabonnement dubbel wordt geteld, daalt hierdoor ook het aantal leden in absolute zin.

Ledenvergadering

De met 16 leden goed bezochte algemene ledenvergadering vond plaats op woensdag 24 mei. Zoals gebruikelijk werden het jaarverslag en de jaarrekening besproken. Het jaar 2022 was financieel gezien een zeer slecht jaar. Door tegenvallende beleggingen werd aanzienlijk ingeteerd op het vermogen. De kascommissie, bestaande uit de heren R.W. Sypkens en G.C. van den Steenhoven, betuigde instemming met de jaarrekening, waarna die werd aangenomen. De kascommissie werd door de ledenvergadering herbenoemd.

Tevens werd afscheid genomen van Johannes de Muinck Keizer, die maar liefst 28 jaar zitting had in de Hoofdcommissie. Bij zijn afscheid kreeg hij het erelidmaatschap aangeboden, een eer die maar weinigen te beurt was gevallen.

Communicatie

Van de zeswekelijkse RLK-nieuwsbrief werden zeven edities verstuurd naar ongeveer 900 mailadressen, waaronder ca. 750 leden. Alle nieuwsbrieven zijn terug te lezen via de website. De samenstelling van de nieuwsbrief bleef grotendeels ongewijzigd. Alle edities bevatten praktische informatie over het RLK en de UB, aankondigingen van publieksactiviteiten, nieuwe boeken nader belicht, de rubriek Uitgelicht voor bijzondere boeken uit de collectie en nieuws uit de Rotterdamse literair-culturele wereld.

(Sociale) media en publiciteit

In samenwerking met medewerkers van het erfgoedteam werd gedurende het jaar op Instagram en Facebook aandacht gevestigd op de publieksactiviteiten en werden posts gewijd aan (bijzondere) boeken uit de collectie. Ook leverden we een bijdrage over Rotterdamse bibliotheek uitgaven aan *ABD Today*, de nieuwsbrief van de Algemene Bestuursdienst.

Bij de jaarlijkse lezing van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen op 6 februari in Arminius kregen wij de gelegenheid onze flyer voor kennismakingslidmaatschap te verspreiden.

Enkele keren werd geadverteerd in *De Ster van Kralingen*.

De samenwerking met *Twijfel*, het periodiek van de studenten van de Erasmus School of Philosophy (ESPH), werd voortgezet. Elsbeth van der Ploeg en Berrie Vugts nemen afwisselend telkens een bijdrage vanuit het Leeskabinet ('Een keus uit de collectie') voor hun rekening. In de verschenen nummers adverteerde het Leeskabinet opnieuw met een citaat van Jorge Luis Borges ('Ik heb mij het paradijs altijd als een bibliotheek voorgesteld') en met de podcast *Bookmarks & Dog Ears*.

Bibliothecaris Roman Koot werd door *EM* geïnterviewd over zijn leesvoorkeuren, zie:

https://www.erasmusmagazine.nl/2023/04/11/deze-bibliothecaris-houdt-wel-van-lezen/?noredirect=nl_NL

6. Rotterdam Boekenstad

Het RLK presenteerde zich in het kader van Rotterdam Boekenstad, het samenwerkingsverband tussen RLK/UB, het Stadsarchief Rotterdam, Bibliotheek Rotterdam, Maritiem Museum Rotterdam en Museum Boijmans Van Beuningen, op het internationale bibliothecarissencongres IFLA/WLIC (International Federation of Library Organizations/World Library and Information Congress), dat van 21 tot 25 augustus in Ahoy in Rotterdam plaatsvond. De presentatie bij de entree van het gebouw bestond uit grote informatiepanelen en vitrines waarin exemplarische boeken uit de collecties werden getoond. Het congres werd bezocht door ruim 3.000 specialisten uit de bibliotheek- en documentatiewereld.

Na het STCN-project (detecteren en invoeren van Rotterdamse uitgaven van voor 1801 in een speciale database) was dit het tweede deelproject van het samenwerkingsverband. Het derde deelproject werd in 2023 voorbereid: het samenstellen van een themanummer 'Rotterdam Boekenstad' van het vakblad *De Boekenwereld*, dat eind 2024 zal verschijnen.

Presentatie Rotterdam Boekenstad

IFLA/WLIC 2023 congres, Ahoy, augustus

Vitrine presentatie boeken uit de Van Rijckevorsel bibliotheek

IFLA/WLIC 2023 congres, Ahoy, augustus

7. Hoofdcommissie

In de algemene ledenvergadering nam Johannes de Muinck Keizer afscheid als lid van de Hoofdcommissie. Johannes was 28 jaar als bestuurder aan het RLK verbonden, als lid, als penningmeester en als secretaris. Hij was daarmee een zeer stabiele factor in het bestuur. De Hoofdcommissie heeft zijn dankbaarheid daarvoor geuit, door Johannes te benoemen tot erelid. De hoofdcommissie vergaderde 3 maal, op 25 januari, 17 april en 9 oktober.

Johannes de Muinck Keizer

8. Personeel

In de personele samenstelling is geen wijziging gekomen. Ook de taakverdeling binnen het team en de afspraken over de inzet van collega-medewerkers van de afdeling Collecties werden in 2023 gecontinueerd en zo nodig aangescherpt. Aan de voortgang van de werkzaamheden werd bijgedragen vanuit de teams Registratie (verwerking acquisities, catalogisering, tijdschriftenabonnementen), Magazijn (bindwerk, algemeen magazijnbeheer) en Erfgoed (behoudsprogramma, communicatie). De afdeling Education Support verzorgde via het Front Desk Team de eerstelijns dienstverlening aan de gebruikers (informatie, uitleen, op orde houden en toezicht open collectie in de nis).

Bibliothecaris Roman Koot besteedde in zijn rol van Conservator Bijzondere Collecties een deel van zijn tijd aan de acquisities en het inhoudelijk beheer van de bijzondere collecties van de UB en aan het academisch erfgoed van de EUR. Hij had daarnaast zitting in de jury van de Mr. Jacques Dutilhprijs, de tweejaarlijkse prijs voor het beste boek over Rotterdam.

In 2023 namen we afscheid van Tela Pamir, die sinds 2010 als vrijwilliger aan het Leeskabinet verbonden is geweest.

9. Financiën

Na het financieel zware jaar 2022 heeft het jaar 2023 gelukkig beter uitgepakt: andermaal was er een 'operationeel' verlies, andermaal is dit gelukkig door positieve beleggingsresultaten opgevangen.

Kijkend naar de 'operatie' is aan de batenzijde te zien dat er in 2023 voor een bedrag van €26.922 aan contributies en giften is binnengekomen. Aan overige inkomsten werd een bedrag van €194 gerealiseerd. Tegenover deze operationele baten heeft de Vereniging in 2023 een totaal van €39.675

aan operationele lasten gehad, bestaande uit de aanschaf van boeken en periodieken (€26.840) en algemene kosten (€12.835, met name kosten van lezingen en bankkosten). Het 'operationele verlies' in 2023 is zodoende uitgekomen op -€12.559 (iets slechter dan in 2022, toen we een verlies hadden van -€10.697). Gelukkig was het beursjaar 2023 goed en werd een beleggingsresultaat van €22.877 gerealiseerd (een rendement van 6.6% op het totale vermogen ad €345.436 van de Vereniging ultimo 2022). Het jaarresultaat komt daarmee uit op een winst van €10.318, dat aan de reserve-exploitatievoorziening zal worden toegevoegd.

Het jaar sluit financieel dus positief af, een erg fijn resultaat na het voorgaande jaar waarin het grote verlies het vermogen van de Vereniging deed slinken met ruim 13%. Voor de continuïteit van de Vereniging zal het echter belangrijk blijven de 'operatie' gezonder te maken, bij voorkeur door meer betalende leden te werven. Het lustrum in 2024 is daartoe een goede gelegenheid. Ook zal een beroep worden gedaan op Rotterdamse fondsen, ter versterking van het vermogen en ter dekking van onkosten van activiteiten.

Tot slot dient ook nog vermeld te worden dat begin 2023 de Belastingdienst de Vereniging aanmerkte als BTW-plichtig. In de optiek van de Hoofdcommissie echter was en is dat niet terecht. Zeer vriendelijk en kundig hierbij geassisteerd door dhr. Ted Braakman heeft de Vereniging succesvol bezwaar kunnen aantekenen. Dientengevolge heeft de Belastingdienst haar beslissing in de loop van 2023 herzien en de Vereniging als niet-BTW-plichtig aangemerkt. Ondanks dat het financieel mogelijk zelfs licht positief voor de Vereniging geweest zou kunnen zijn geweest zijn we blij dat we deze additionele administratieve verplichting hebben kunnen afwenden.

In bijlage 7 is de staat van baten en lasten over 2023 opgenomen. Een uitgebreide jaarrekening is op verzoek digitaal beschikbaar.

Bijlage 1 : Hoofdc commissie, commissarissen, kascommissie en medewerkers***Hoofdc commissie***

Mr. H.E.M. Vrolijk, voorzitter
Prof. dr. C.W.A.M. van Paridon, secretaris
Ir H.W. Cool MBA, penningmeester
Dr. T.R. Barnard
Mevr. mr. E.W. van Blommestein
Mevr. C.-L. Duin
B.F. Kwakman
Mevr. K. Louwes
Mr. J. de Muinck Keizer (tot 24 mei 2023)

Commissarissen

Mevr. drs. A.M.L.R. Djajasoebata
Drs. J.H. van Dorp
Mevr. mr. A. Dupain
Mevr. mr. E.M. van der Dussen
Mr. J.J.H. Gerritzen
Mevr. M. Heiden
Mevr. dr. H.J.C. van Herwaarden-Rijlaarsdam
J.D. Hillen
Mr. M. Hooykaas
Mevr. mr. H.C. ter Kuile-van der Hoeven
Prof. dr. W.M. Lammerts van Bueren (overleden)
Mevr. D.X. Lansdaal-Schuit
Mevr. drs. J. de Man
Dr. R.L. Schuurisma
Dr. P.E.L.J. Soetaert
Dr. J. Spoelder
Mr. G.C. van den Steenhoven

Kascommissie

R.W. Sypkens
G.C. van den Steenhoven

Medewerkers team RLK

Drs. R.H.J. (Roman) Koot, bibliothecaris
Drs. E. (Elsbeth) van der Ploeg
F. (Farina) Rodjan
Dr. A.J. (Berrie) Vugts
A. (Arie) Kers

Vrijwilligers

M.A. (Margriet) van Duin-Zijlstra

Bijlage 2: Verdeling boekaanschaf (in procenten en banden)

Verdeling boekaanschaf	2021	2022	2023
Geschiedenis	15	14	18
Wijsbegeerte en theologie	4	5	5
Kunst en kunstgeschiedenis	7	6	7
Taal- en letterkunde	63	63	58
(incl. literatuurgeschiedenis)	(11)	(11)	(10)
(incl. deelcollectie Grenzeloos Lezen) 19 titels (2023)	(8)	(3)	(2)
Sociale wetenschappen/maatschappij	5	6	6
Overige vakgebieden	6	6	6
	100%	100%	100%
Aanwinsten (aankoop)	1.158	1.340	1.344
Aanwinsten (nieuwe geschenken)	1.589	774	771
Aanwinsten totaal	2.747	2.114	2.115

Bijlage 3: Aantal uitleningen 2023 per categorie (aantallen en percentages)

Tussen haakjes de aantallen van 2022.

Type lener	Aantal uitleningen		Percentage uitleningen		Unieke leners	Aantal items per lener
RLK Member	2.023 (1.835)		29% (26%)		149 (137)	14 (13)
RLK Member Plus	1.840 (1.879)		26% (26%)		101 (101)	18 (19)
RLK Members totaal		3.863 (3.714)		52% (52%)		
EUR-medewerkers	1.678 (1.533)		24% (21%)		242 (222)	7 (7)
EUR studenten	1.364 (1.482)		19% (21%)		552 (572)	3 (3)
EUR totaal		3.042 (3.015)		41% (42%)		
Externe leden (andere universiteiten)	106 (79)		2% (1%)		12 (23)	9 (3)
Interbibl. leenverkeer	389 (380)		5% (5%)			
Totaal	7.400 (7.188)		100%		1056 (1055)	7 (7)

Bijlage 4: Lezingen en interviews 2023

- 18 januari
Gijs van Oenen, n.a.v. *Culturele veldslagen. Filosofie van de culture wars*, Senaatszaal, ca. 60 bezoekers
- 15 februari
Judith Koelemeijer, n.a.v. *Etty Hillesum. Het verhaal van haar leven*, Senaatszaal, ca. 100 bezoekers
- 13 maart
Nino Haratischwili, n.a.v. *Het schaarse licht*, interview door Berrie Vugts, i.s.m. boekhandel Maximus en uitgeverij Meridiaan, locatie Hillegondakerk, ca. 135 bezoekers
- 24 maart
Mohsin Hamid, n.a.v. *De laatste witte man*, interview door Naema Tahir, organisatie Guiding Voices, locatie Paradijkskerk, 30 bezoekers
- 22 april
Marente de Moor, n.a.v. *De schoft*, interview door Berrie Vugts, locatie boekhandel Donner, ca. 80 bezoekers
- 24 mei
Mineke Schipper, n.a.v. *Weduwen, een nooit vertelde geschiedenis*, Rita Lensink-Bosman lezing, i.s.m. Soroptimist Club Rotterdam, Senaatszaal, ca. 80 bezoekers
- 8 juni 2023
Presentatie ledengeschenk *Ontbloesemingen*, Myrte Leffring, Gemma Plum, Pieter Kers, Leeskabinet-nis, ca. 50 bezoekers, met receptie, en opening vitrine-expo *Poëzie in het Rotterdamsch Leeskabinet*
- 30 juni 2023
Powema Boto, middag rond Surinaamse poëzie, m.m.v. Fresco Sam-Sim, Arthur Cairo, e.a., i.s.m. Taalmuseum, locatie Theater Zuidplein, ca. 200 bezoekers
- 20 september
Cathalijne Boland, n.a.v. *Reuchlin's reis. De Holland-Amerika Lijn en de landverhuizers*, Senaatszaal, ca. 80 bezoekers
- 19 oktober
Tommy Wieringa, n.a.v. *Nirwana*, interview door Maria Heiden, i.s.m. Boekhandel Maximus, locatie Hillegondakerk, ca. 150 bezoekers
- 5 november
Pilar Quintana, Paulina Flores, dubbelinterview door Femke van de Griendt en Berrie Vugts (ENG), n.a.v. resp. *De afgronden* en *Deception Island*, i.s.m. literair podium Frontaal, Meridiaan Uitgevers en boekhandel Maximus, locatie Studio de Bakkerij, ca. 40 bezoekers
- 27 november
Wim Pijbes, *Rotterdam, de stad, het geld en de kunst*, lezing over de activiteiten van Droom & Daad, Senaatszaal, ca. 110 bezoekers

Bijlage 6: Aantal leden per 31 december 2023

	2021	2022	2023
Individuele leden	290	274	265
Huisgenoten-leden	482	432	394
Donateur	n.v.t.	2	19
Steunlidmaatschappen EUR-stud./medew.	n.v.t.	10	16
Kennismakingslidmaatschappen geschenk dec.actie	12	14	11
Kennismakingslidmaatschappen € 15,-	n.v.t.	10	6
Overigen	37	22	16
Externe leden via UB	96	72	67
Totaal	917	836	794

Bijlage 7: Staat van baten en lasten

	2021	2022	2023
Lasten			
Boeken en periodieken (2023 boeken: 24.151 / periodieken: 2.688*)	35.861	31.751	26.840
Algemene kosten (incl. lezingen, bank- en accountantskosten, pr en bestuurskosten)	9.367	11.996	12.835
Koersverschillen aandelen/obligaties + verkoop effecten	741	44.534	0
Totaal lasten	45.969	88.281	39.675
Baten			
Contributies	23.126	29.053	25.422
Donaties	1.500	1.500	1.500
Interest bank/giro	37	33	511
Dividend	1.736	1.400	2.266
Interest obligaties	-	-	
Winst/verlies verkoop effecten	-	- 4.697	1.848
Koersverschillen aandelen/obligaties	27.136	- 44.534	18.253
Overige inkomsten	62	2.497	194
Totaal baten	53.597	34.483	49.993
Saldo	+ 7.628	- 53.798	+ 10.318

* De lasten voor de tijdschriftabbonnementen vielen lager uit, door opzeggingen en een afspraak met de UB.

Bijlage 8: Lijst van schenkers*Personen*

E. Ansenk, S. Baijense, P. van Bergeijk, W. van Blommestein, C. Boele, P. Bosma, M. van Duin-Zijlstra, A. Frydman, T. Geerts, H. Gerritsen, J. en J. van Herwaarden, L. Huijer, S. Kalicharan, R. Koot, B. Kwakman, E. van Lier, J. de Muinck Keizer, N. van Oosten, M. van Otegem, erven B. Peper, R. Reshef, erven E. Ruitenberg, M. Rutgers, R. de Schepper, J. van 't Slot, J. Sørensen, L. Stroeve, R.W. Sypkens, J.-P. Thiollet, K. Trenkel, D.M. Tuk, E. Valente, H. en H. Vrolijk, M. Walrave, J.G.M. Willemsen.

Instellingen en bedrijven

CBK Rotterdam, Erasmus Academie (v/h. HOVO), Historisch Genootschap Roterodamum, De Singel (Antwerpen), Stad en Bedrijf, Stichting Landelijk Hofjesberaad, Stichting Volkskracht, Universiteit Delft, Vereniging Stedebouwkundig Wijkbehoud.